

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

1-son (5-jild)
2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI**

№ 1 (5) – 2025

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg'ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari

nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasini mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Received: 20 December 2024

Accepted: 5 January 2025

Published: 15 January 2025

Article / Original Paper

TEACHING HISTORY AS AN OBJECT OF PEDAGOGICAL RESEARCH

Nafasov Arslon Komilovich

ChDPU "Interfaculty social sciences" departmen
senior teacher

Abstract. This article analyzes the teaching of history, research conducted in this area, and perceptions of history in Uzbekistan, other independent states and countries of the world. Methodology of studying history, methods used to transmit knowledge about events, cultures and civilizations of the past, as well as modern approaches.

Keywords: history, teaching methodology, pedagogical research, traditional education, innovative approach, competencies.

TARIX FANINI O'QITISH PEDAGOGIK TADQIQOTLAR OBYEKTI SIFATIDA

Nafasov Arslon Komilovich,

ChDPU "Fakultetlararo ijtimoiy fanlar" kafedrası
katta o'qituvchi

E-mail: [nafasovarslon707@gmail.com](mailto:nasovarslon707@gmail.com)

Annotatsiya. Ushbu maqolada tarix fanini o'qitish, mazkur yo'nalishda olib borilgan tadqiqotlar, O'zbekiston, MDH davlatlari hamda xorijiy davlatlarda tarix fanlariga munosabat, tarixni o'qitishdagi metodlar, o'quvchi-talabalarga o'tmishdagi voqealar, madaniyatlar va sivilizatsiyalar haqidagi bilimlarni berish uchun foydalaniladigan metodologiyalar, bugungi zamonaviy yondashuvlar haqida so'z yuritilgan.

Kalit so'zlar: tarix, o'qitish metodlari, pedagogik tadqiqotlar, an'anaviy ta'lim, innovatsion yondashuv, kompetensiyalar.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5I1Y2025N61>

Kirish. Tarixni o'qitish ta'lim o'quv dasturida muhim o'rin tutadi, u nafaqat insoniyat tajribasining ombori, balki bilimli va faol fuqarolarni shakllantirishning muhim vositasi sifatida ham xizmat qiladi. Tarix ta'limining ahamiyati o'tmishdagi voqealarni shunchaki eslab qolishdan tashqarida bo'lgan holda u tanqidiy fikrlashni, murakkab ijtimoiy dinamikani tushunishni, o'ziga xoslik va davomiylik hissini tarbiyalashni o'z ichiga oladi. Shuningdek, tarixni o'qitish bir qancha konseptual muammolarga to'la bo'lib, o'qituvchilar samarali va mazmunli ta'lim berish uchun muntazam harakat qilishlari lozim.

Tarixni o'qitish o'quvchi-talabalarga o'tmishdagi voqealar, madaniyatlar va sivilizatsiyalar haqidagi bilimlarni berish uchun foydalaniladigan metodologiyalar, strategiyalar va mazmunni o'z ichiga olib, bu o'quvchi-talabalarga o'tmishdagi voqealar zamonaviy jamiyatni qanday shakllantirgani va kelajakka qanday ta'sir qilishda davom etishi haqida har tomonlama tushuncha berishga intiladigan fandir. Yakuniy maqsad o'quvchi-talabalarda tarixiy hikoyalar haqida tanqidiy fikrlash, turli nuqtai nazarlarni tushunish hamda

vaqt o'tishi bilan insoniyat tajribasining murakkabligini qadrlash qobiliyatini rivojlantirish hisoblanadi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Mamlakatimizda pedagogik ta'lim innovatsion klasterining ilmiy-nazariy asoslari, uning uzluksizlik, uzviylik va izchillik bilan bog'liq yangi innovatsion yo'nalish sifatidagi tavsifi va amaliyotga tatbiq etish mexanizmlari G'.Muxamedov, U.Xodjamqulov, S.Toshtemirova [1;280-b], bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini takomillashtirish, tarix fanini o'qitish metodikasi, unga qo'yilayotgan zamonaviy talablar, zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida tarix fanini o'qitishning tashkiliy, amaliy, metodik mazmunini takomillashtirish muammolari A.Sa'diyev, T.Toshpulatov, Ya.G'afforovlarning [2;314-b] ilmiy ishlarida yoritilgan.

Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi (MDH) mamlakatlarida pedagogik ta'limni tashkil etish muammolari, bo'lajak tarix o'qituvchilarida kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish va rivojlantirish, tarix o'qitish metodikasini zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida takomillashtirish bo'yicha tadqiqotlar V.N.Bernadskiy, K.E.Bendirikov, A.A.Vagin, F.A.Popov, D.N.Vorobyev, O.E.Shuvalova, Ye.A.Tamojnyaya, M.S.Smirnova, A.I.Subetto, N.A.Ivanishcheva, I.V.Komarov, A.N.Daxin, A.V.Xutorskiy, P.Simonov, A.I.Subettolarning tadqiqotlarida [3;73-b] atroflicha yoritilgan.

Xorij olimlaridan N.Norris, G.Weinert, S.Bjornavold, C.Dweeck, X.Xekxauzen, G.Weinert, A.Blum, M.Abraxam, A.Maslow, S.Bjornavold, E.Klieme, L.H.Salganik, E.Klieme, J.Hartig, E.Torndayk, B.Skinner, U.Jeyms, R.Clark Burton, K.Cummings William, B.S.Bloom, M.D.Engelhart, R.W.Bybeelarning tadqiqotlarida [4;331-341b] bo'lajak o'qituvchilarni innovatsion faoliyatga tayyorlash, ularda kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish, tarixiy bilimlarni egallashning nazariy va amaliy darajasi, tarix ta'limini tashkil qilishga kognitiv-takomillashtiruvchi yondashuvni qaror toptirish, barqaror rivojlanishga qaratilgan ta'lim sohasida bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish muammolari yoritilgan.

Muhokama. Tarix o'qitishning ahamiyati uning ta'limga qo'shgan ko'p qirrali hissasidadir. Bu, bizningcha, quyidagilarda o'z ifodasini topadi. Birinchidan, bu o'quvchi-talabalarni tarixiy ma'lumotlarni tahlil qilish va sharhlashga, manbalarning ishonchililigini baholashga hamda voqealar sodir bo'lgan kontekstni tushunishga undash orqali tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi.

Tarixni o'qitish o'zining muhimligiga qaramay, bizningcha, uning samaradorligiga to'sqinlik qiluvchi bir qancha konseptual muammolarga duch keladi. Bu muammolar o'quv dasturlarini ishlab chiqish, pedagogik yondashuvlar va mavzuning o'ziga xos murakkabliklari bilan bog'liq masalalarni o'z ichiga olishi mumkin:

- tarixni o'qitishdagi asosiy konseptual muammolardan biri mazmunni tanlash va tashkil etish bo'lib, tarix keng qamrovli va ko'p qirrali fan, shuningdek, o'quv rejasiga nimani kiritish va undan chiqarib tashlashni hal qilish bahsli bo'lishi tabiiy.
- yana bir muhim muammo — pedagogik yondashuvlarni tanlash. Ko'pincha eslab qolish va ma'ruza asosida o'qitishga tayanadigan an'anaviy tarix o'qitish usullari o'quvchilarni qiziqtirish va tanqidiy fikrlashni rivojlantirishga yordam bermasligi tanqid qilinadi. Biroq, bu yondashuvlarni amalga oshirish katta

- sinflar, cheklangan resurslar va o'quvchilarning turli darajadagi tayyorgarligi, qiziqishlari kabi omillar tufayli murakkab bo'lishi mumkin;
- tarixiy voqealarning o'ziga xos murakkabligi va ularning talqini ham qiyinchilik tug'diradi. Tarix o'tmishning statik yozuvi emas, balki davom etayotgan munozaralar va qayta talqinlar bilan tavsiflangan dinamik maydondir. Ushbu murakkablik o'qituvchilarga aniq va izchil tarixiy voqeani taqdim etishni qiyinlashtirishi mumkin. Bundan tashqari, tarixiy bilimlarning noaniqligi va bahsli tabiatini yetkazish zarurati o'quvchilarning aniq javoblar va aniq tushuntirishlarga bo'lgan xohishlariga zid bo'lishi mumkin. O'qituvchilar o'quvchilarga tarix ko'p nuqtai nazardan qurilganligini, yangi dalillar va talqinlar asosida qayta ko'rib chiqilishi kerakligini tushunishga yordam berish bilan birga ushbu murakkabliklarni yo'lga qo'yishlari kerak bo'ladi;
 - tarixni o'qitishda texnologiyaning integratsiyalashuvi ham imkoniyatlar, ham muammolarni keltirib chiqaradi. Raqamli manbalar, onlayn arxivlar va multimedia vositalari ishtirok etishni kuchaytirishi va ko'plab ma'lumotlarga kirishni ta'minlashi mumkin bo'lsa-da, ular o'qituvchilardan yangi ko'nikmalarni rivojlantirish hamda pedagogik strategiyalarini moslashtirishni talab qiladi.

Muhokamadagi fikrlardan tarix o'qitishning konseptual vazifalari ko'p qirrali bo'lib, diqqat bilan ko'rib chiqish va innovatsion yechimlarni talab qilishini ko'rishimiz mumkin. O'quv dasturlarini loyihalash muvozanat va inklyuzivlikka intilishi, pedagogik yondashuvlar interfaol va o'quvchilarga yo'naltirilgan bo'lishi, tarixiy talqinning murakkabliklari tan olinishi va hal etilishi kerak. Bundan tashqari, o'qituvchilar tarixni o'qitishni shakllantiradigan madaniy va siyosiy ta'sirlardan xabardor bo'lishlari va o'rganishni yaxshilash uchun texnologiyani samarali integratsiya qilishga harakat qilishlari kerak. Tarixni o'qitish so'nggi bir necha o'n yilliklarda sezilarli darajada rivojlanib, eslab qolish va passiv o'rganishni ta'kidlaydigan an'anaviy yondashuvlardan tanqidiy fikrlash, faollik va faol ishtirokni rivojlantiruvchi zamonaviyroq metodologiyaga o'tdi. Ushbu siljish pedagogika, texnologiya yutuqlari va o'quvchilarning qanday o'rganishini tushunishning ortishi ta'sirida ta'lim falsafasi va amaliyotidagi kengroq o'zgarishlarni aks ettiradi. Birinchi bobda biz tarixni o'qitishning an'anaviy va zamonaviy yondashuvlari o'rtasidagi farqlarni nazariy jihatdan o'rganishga harakat qilamiz, ularning kuchli va zaif tomonlarini ta'kidlashga, ochib berishga urinamiz.

An'anaviy tarix o'qitish usullari qadimdan o'qituvchiga yo'naltirilgan ta'lim bilan tavsiflanadi, bunda pedagog bilimning asosiy manbai bo'lib xizmat qiladi. Bunday yondashuv ko'pincha ma'ruzalar, darsliklarga qarab o'qish va sanalar, faktlar, muhim voqealarni eslab qolishga qaratilgan. Bundan asosiy maqsad — imtihon paytida aniq ma'lumotlarni eslab qolish qobiliyati bilan o'lchanadigan muvaffaqiyat bilan o'qituvchidan o'quvchiga qat'iy bilimlarni uzatish. An'anaviy tarix o'qitishning asosiy xususiyatlaridan biri bu voqealarni chiziqli, xronologik bayon qilishga urg'u berish bo'lib, bu usul talabalarga tarixiy vaqt jadvallarini aniq va tizimli tushunishni ta'minlash, ularning voqealar ketma-ketligi, sababiyligini tushunishlarini ta'minlashga qaratilgan. Garchi bu yondashuv talabalarga tarix bo'yicha asosiy bilimlarni rivojlantirishga yordam berishi mumkin bo'lsa-da, u ko'pincha ularni chuqurroq tanqidiy fikrlash yoki tahliliy ko'nikmalarga jalb qila olmaydi. An'anaviy usullar, shuningdek, birgalikdagi faoliyatdan ko'ra individual o'rganishga urg'u beradi. Sinfidagi muloqotlar odatda savol-javob mashg'ulotlari bilan chegaralanadi, o'quvchilar uchun bahs-munozaralar yoki

guruh loyihalarida qatnashish imkoniyati kam bo'lib, bu passiv ta'lim tajribasiga olib kelishi mumkin va bunda o'quvchilar tarixiy voqealar haqidagi o'z tushunchalarini faol ravishda shakllantirish rag'batlantirilmasligi ehtimoli yuqori.

Natija. Bundan farqli o'laroq, tarix o'qitishga zamonaviy yondashuvlar ko'proq o'quvchilarga yo'naltirilgan va interaktiv ta'lim muhitini targ'ib qilib, bu usullar tanqidiy fikrlash, izlanishga asoslangan o'rganish va turli manbalar va istiqbollardan foydalanishga urg'u beradi. O'quvchilarda tarixiy voqea va jarayonlarni chuqurroq anglash, shuningdek, tarixiy dalillarni tahlil qilish, izohlash uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni shakllantirishga yordam berish asosiy maqsadga aylanadi. Zamonaviy tarix o'qitishning o'ziga xos belgilaridan biri bu izlanishga asoslangan ta'limga e'tibor berish, deb hisoblaymiz. Bunday yondashuv o'quvchilarni savollar berishga, tadqiqot o'tkazishga va muammoli faoliyat bilan shug'ullanishga undaydi. Tarixiy voqealar va muammolarni o'zlari o'rganib, o'quvchilar o'z ta'lim jarayonining faol ishtirokchilariga aylanadilar, tanqidiy tahlil qilish, dalillarni baholash va argumentlar qurish kabi ko'nikmalarni rivojlantiradilar. Zamonaviy tarixni o'qitishning yana bir muhim jihati — bu ko'plab istiqbollar hamda turli manbalarni birlashtirish hisoblanib, ushbu yondashuv tarix yagona, o'zgarmas hikoya emas, balki o'zaro bog'liq voqealar va qarashlarning murakkab gobelen ekanligini tushuntiradi. Bu usul ham o'quvchilarda empatiya va madaniy savodxonlikni rivojlantirishga yordam beradi, chunki ular tarixga turli odamlar va jamoalar nigohi bilan qarashni o'rganadilar. Texnologiya zamonaviy tarixni o'qitishda hal qiluvchi rol o'ynab, o'quvchilarning faolligini oshirish va o'rganish uchun yangi vositalar hamda resurslarni taqdim etadi. Raqamli arxivlar, interaktiv vaqt jadvallari, virtual haqiqat tajribalari va onlayn hamkorlik platformalari o'quvchilarga tarixni dinamik, immersiy usullarda o'rganish imkonini beradi. Shuningdek, texnologiya inklyuziv va xilma-xil tarix ta'limi maqsadini qo'llab-quvvatlab, kengroq manbalar va istiqbollardan foydalanishni osonlashtiradi. Hamkorlikda o'rganish zamonaviy tarix o'qitishning yana bir asosiy komponenti bo'lib, guruh loyihalari, bahs-munozaralar va o'zaro baholashlar o'quvchilarni fikr almashishga, bir-birlarining fikrlashlariga qarshi turishga va bir-birlarining tushunchalariga asoslanishga undaydi. Bunday hamkorlikdagi yondashuv nafaqat tanqidiy fikrlash va muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi, balki sinfda hamjamiyat hissi, umumiy izlanishni rivojlantiradi. Qisqacha aytganda, birgalikda ishlash orqali o'quvchilar tarixiy voqea va masalalarni chuqurroq va to'liqroq tushunishlari mumkin.

Xulosa. Yuqoridagilardan shuni tahlil qilish mumkinki, tarixni o'qitishda an'anaviy va zamonaviy yondashuvlarning ham kuchli, ham zaif tomonlari bor ekan. An'anaviy metodlar o'zining tizimli va tizimli mazmuni bilan o'quvchilarga tarixiy bilimlarning mustahkam poydevorini berishi mumkin. Biroq, ular ko'pincha o'quvchilarni jalb qilish va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishda kamchiligini namoyon etadi. Boshqa tomondan, zamonaviy yondashuvlar talabalarning faolligini oshirish va yuqori darajadagi fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga ustuvor ahamiyat beradi. Savol-javobga asoslangan ta'lim, ko'p istiqbolli va texnologiyadan foydalanishga urg'u berib, bu usullar yanada dinamik va interaktiv o'quv muhitini yaratishi mumkin. Demak, tarix o'qitishda an'anaviy yondashuvlardan zamonaviy yondashuvlarga o'tish ta'lim falsafasi va amaliyotidagi kengroq o'zgarishlarni aks ettiradi, deb xulosa qilamiz. An'anaviy usullar tarix bo'yicha tuzilgan va asosli bilimlarni ta'minlasa-da, ular ko'pincha chuqur o'rganish uchun zarur bo'lgan faollik va tanqidiy fikrlash komponentlariga ega emas. Zamonaviy yondashuvlar ushbu cheklovlarni faol ishtirok, tanqidiy so'rov va turli

nuqtai nazarlarni qamrab olish orqali hal etadi. Tarixni samarali o'rgatish uchun o'qituvchilar mazkur yondashuvlar o'rtasida muvozanatni topib, o'quvchilarning o'tmishni tushunish va izohlash uchun zarur bo'lgan asosiy bilimlarni ham, muhim ko'nikmalarni ham egallashlarini ta'minlashi kerak bo'ladi.

Shunday qilib, tarix fanini o'qitishda ta'lim samaradorligi va dolzarbligini oshirish uchun pedagoglar hal qilishi kerak bo'lgan bir qancha muhim konseptual muammolarga duch kelishlari mumkin ekan. Bu muammolar obyektivlik, dolzarblik va faollikni o'z ichiga oladi, ularning har biri o'ziga xos muammolar va pedagogik takomillashtirish imkoniyatlarini taqdim etadi:

- tarixni o'qitishdagi obyektivlik mazmun tanlash, taqdim qilish va istiqbollarni to'g'ri belgilash orqali namoyon bo'ladi. An'anaviy tarix ta'limi ko'pincha ko'p qaytariluvchi madaniy, siyosiy va ijtimoiy voqea-hodisalarga ustunlik berishi kuzatiladi, Bu esa tarixiy voqealarni noto'g'ri tushunish yoki to'liq tushunmaslikka olib kelishi mumkin. Muammoni hal etish uchun o'qituvchilar turli nuqtai nazarlarni o'z ichiga olgan va tarixiy hodisalarga xos bo'lgan noto'g'ri qarashlarni tanqidiy ko'rib chiquvchi yanada inklyuziv o'quv dasturiga intilishlari kerak. tarixni o'quvchilar hayotiga taalluqli etish muammosi ularni o'quv jarayoniga rag'batlantirish va jalb qilish uchun juda muhim bo'lib, tarix ta'limi o'tgan voqealarni zamonaviy muammolar bilan bog'lashi, o'rganish tajribasini xususiyashtirishi va tarixiy bilimlarning kelajakdagi muvaffaqiyatlar uchun qo'llanilishini ta'kidlashi lozim. Ushbu dolzarblik o'quvchilarga tarixni o'rganishning ahamiyatini tushunishga yordam beradi va mavzu bilan chuqurroq bog'lanishni kuchaytiradi. Bunda kelgusi tadqiqotlar loyiha asosida o'qitish, o'lkashunoslik loyihalari va hozirgi voqealarni o'quv dasturiga integratsiyalash kabi tarix ta'limini yanada dolzarbroq qilishning innovatsion usullarini o'rganishi zarur;
- O'quvchilarni tarix darslariga jalb qilish fanga doimiy qiziqish uyg'otish uchun zarur hisoblanib, an'anaviy usullar ko'pincha o'quvchilarning qiziqishini jalb qila olmaydigan passiv ta'lim usullariga tayanib qolmoqda. Bundan farqli o'laroq, zamonaviy yondashuvlar interfaol faoliyat, texnologiyadan foydalanish va individual ta'limga urg'u beradi. Ushbu usullar nafaqat o'rganishni yanada qiziqarli jarayonga aylantiradi, balki tanqidiy fikrlash va tahliliy qobiliyatlarni ham oshiradi. Bunda pedagogik tadqiqotlar o'quvchilarni tarix darslariga jalb qilish bo'yicha ilg'or tajribalarni, jumladan raqamli vositalardan samarali foydalanish, hamkorlikda o'rganish strategiyalarini aniqlashga e'tibor qaratishiga ehtiyoj seziladi.

Demak, tarixni o'qitish metodikasini takomillashtirish uchun obyektivlik, dolzarblik va faol ishtirokning konseptual muammolarini hal qilish juda muhim ekan. Ko'proq inklyuziv, dolzarb va qiziqarli yondashuvlarni ishlab chiqish orqali o'qituvchilar o'quvchilarning tarixni tushunishlari va uning qadr-qimmatini oshirishlari mumkin. Sohalardagi keyingi tadqiqotlar ushbu muammolarni bartaraf etish uchun qimmatli tushunchalar va strategiyalarni taqdim etishi va natijada tarix bo'yicha yanada samarali, mazmunli ta'limga olib kelishi mumkin.

Tarixni o'qitish metodologiyasini o'rganish ta'lim tajribasini oshirish va o'quvchilarning o'tmishni mukammal tushunishlarini ta'minlash uchun juda muhim bo'lib, tarixni o'qitish

bo'yicha mavjud adabiyotlarni ko'rib chiqish o'qituvchilar va tadqiqotchilarga samarali strategiyalarni aniqlash, muammolarni tushunish va o'quv dasturiga kiritilishi mumkin bo'lgan yangi yondashuvlarni o'rganish imkonini beradi. Shunday ekan, O'zbekiston va xorijda olib borilgan tadqiqotlarni umumlashtirish, tarix ta'limi sohasidagi asosiy topilmalar va tendensiyalarni yoritib berishga harakat qilamiz.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Мухамедов Ғ.И, Хўжамкулов У.Н., Тоштемирова С.А. Педагогик таълим инновацион кластери. -Т.: Университет, 2020. 280 б.;
2. Ya.X.G'afforov.Tarix o'qitish metodikasi. T.: Olmaliq kitob business, 2024.
3. Субетто А.И. Онтология и эпистемология компетентностного подхода, классификация и квалиметрия компетенций / А.И. Субетто. – СПб. – М.: Исслед. центр проблем качества подготовки специалистов, 2006. – 73 с.
4. Norris N. The trouble with competence // Cambridge Journal of Education, 21(3), 1991. – 331-341. <https://doi.org/10.1080/03057649102103071991>

<i>Jamolova Mohigul Baxtiyorovna</i> BO'LAJAK CHET TILI FANI O'QITUVCHILARINING TANQIDIY FIKRLASH QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY VA METODIK ASOSLARI	428-432
<i>Raxmatov Mirzo Mukimovich</i> BO'LAJAK INFORMATIKA O'QITUVCHILARIGA DASTURLASH TILLARINI O'QITISHNI TAKOMILLASHTIRISHDA SEMIOTIK YONDASHUV	433-438
<i>Umirova Mamlakat Imomovna</i> NUTQIY MADANIYATNI O'STIRISHNING NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI	439-442
<i>Nafasov Arslon Komilovich</i> TARIX FANINI O'QITISH PEDAGOGIK TADQIQOTLAR OBYEKTI SIFATIDA	443-448
<i>Valiyeva Nasiba Xadiytullayevna</i> OLIY TA'LIMDA O'QITISHNI RAQAMLASHTIRISHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK METOD VA MODELLAR	449-455
<i>Мухаммадиева Угилрой Холмуродовна</i> ФОРМИРОВАНИЕ НАВЫКОВ И КОМПЕТЕНЦИЙ В ОБЛАСТИ СИНХРОННОГО ПЕРЕВОДА У СТУДЕНТОВ	456-463
<i>Qosimova Ozoda Xudoynazarovna</i> PEDAGOG XOTIN-QIZLARNING IJTIMOY FAOLLIGINI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOY- PEDAGOGIK TAHLILI	464-472